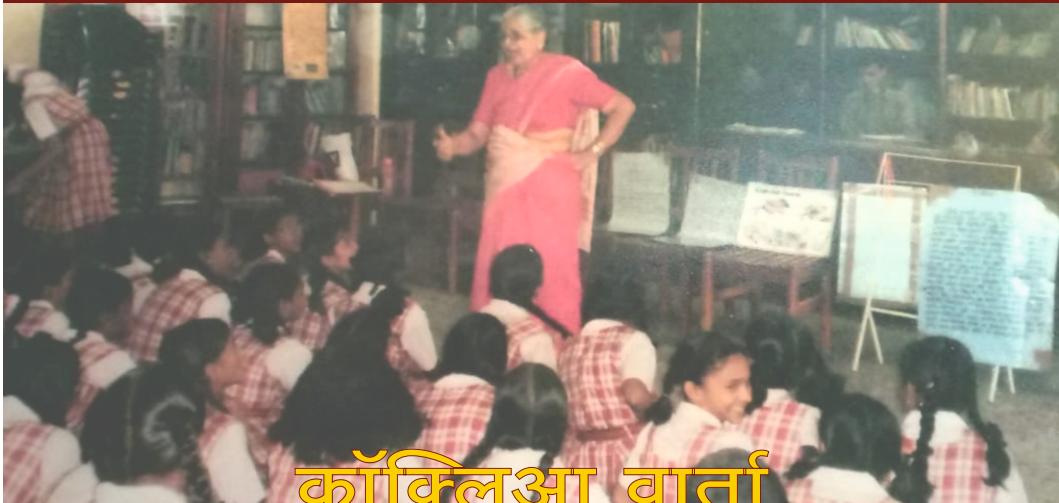

वर्ष दहावे : अंक ४ : एप्रिल २०२१

कॉच्लिआ वार्ता

मुकं करोति वाचालं....

The soul would have no rainbow, had the eyes no tears

COCHLEA WARTA

Volume Ten : Issue 4 : April 2021

Total Pages : 16

Rs. 10/-

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

14 April 1940 - 15 March 2021

Presenting her book to CM Devendra Phadnavis, on success stories of Hearing Impaired men and women.

Mrs. Shubhada Joshi being felicitated by Shri. Narendranath Maharaj, Nathshaktipeeth, Akola, for her special contribution in the field of Education

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

वर्ष दण्डावे	कॉकिलआ वाता	अंक ४
संपादक	<u>अंतरंग</u>	
डॉ. अविनाश वाचासुंदर		
कार्यकारी संपादक		
सौ. मानसी दाते	Editorial	4
कार्यकारी मंडळ	Mrs. Manasee Date	
सौ. कविता खरे	कै. सौ. शुभदाताई जोशी	5
श्री. प्रविण आगळे	यांना विनम्र श्रद्धांजली	
मुद्रण	डॉ. अविनाश वाचासुंदर	
पॉजिटिव इंटरप्रायझेस, ३९०/बी-१, जी-२, दत्तधाम अपार्टमेंट, फडके प्रकाशनाच्या समोर, नारायण पेठ, पुणे - ३०	शुभदाताई एक साक्षात स्फुर्तीस्थान	7
मुख्यपृष्ठ व सजावट	सौ. रक्षा देशपांडे	
सौ. मानसी दाते	वृत्तपत्रांतील कात्रणांच्या माध्यमांतून झानार्जन	8
	प्रार्थना	9
	शुभदा जोशी	
	Our Centers	11-12

Printed By	:	Dr. Avinash Madhav Wachasundar
Published By	:	Dr. Avinash Madhav Wachasundar
Owned By	:	Cochlea Pune for Hearing and Speech
Printed At	:	Positive Enterprises 390/B G-2, Dattadham Apts., Opp. Phadke Prakashan, Narayan Peth, Pune - 411030
Published At	:	Cochlea Pune for Hearing and Speech 161-A, Modibaug, Shivasagar Society, Near Mhasoba Gate, Shivajinagar, Pune 411016
Editor	:	Dr. Avinash Madhav Wachasundar

Editorial

With a heavy heart we give you the sad news of demise of our greatest support Late Mrs. Shubhadatai Joshi. She has not left a single stone unturned for the welfare of Hearing Impaired persons.

- A baby is born to hearing impaired couple, she is there to see if the child is deaf and if so then counseling, making them aware of early intervention, sending them to Cochlea.
- If she finds a young deaf girl in trouble in a family, she rushes and stops it and guides the parents and sees to it that the girl stands on her own feet. Later on such girls have also supported the family financially.
- If she finds that hearing impaired young men and women find it difficult to find a match she starts a get together of these young people from all over Maharashtra.
- When she comes to know many smart, hard working deaf young people don't know each other even though they are staying in Pune, she starts a 'Pune Karnabadheer Mandal' for them. A place to meet, exchange ideas, help each other.

She has never been depressed after seeing the fate of Hearing Impaired people. Rather she has fought for each and every problem these children and their parents have been facing. We have lost a very good soul, who has laid a foundation in every heart for a goal to make every deaf child speak and stand on its own feet.

Her encouraging words for Cochlea have always motivated us. The happiness we saw on her face after hearing Cochlea's achievements was so pure that we realised that this woman has spent all her life for the welfare of HI persons till she breathed her last.

Mrs. Manasee Date

कै. सौ. शुभदाताई जोशी यांना विनम्र श्रद्धांजली

नुकतेच शुभदाताईचे निधन झाले. २-३ दिवसांचे आजारपण झाले. आजारी पडण्याआधी आदल्यादिवशी त्या 'स्वरनाद' येथे बैठकीला आल्या होत्या. त्या भेटल्यावर त्यांची कामाची यादी ठरलेली असायची. प्रत्येक कामाची योजना त्यांच्या डोक्यात ठरलेली असायची आणि त्यावर बैठकीत चर्चा होई. त्यात ठरल्याप्रमाणे त्याची कार्यवाही करण्यास त्या तयार असत. पण प्रत्येक बैठकीला त्यांचा भरीव सहभाग असे आणि हे एक ठरलेले काम झाल्याशिवाय मी जाणार नाही म्हणजे मरणार नाही अशी त्या हसत हसत ग्वाही देत असत.

२००० साली कॉकिलआ पुणे या आपल्या संस्थेची औपचारिक स्थापना झाली. १ ऑगस्ट २००० रोजी उद्घाटनाचा कार्यक्रम झाला. या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहणे बोलावले होते. त्यातील प्रमुख पाहण्या कै.मालतीबाई जोशी या होत्या. मालतीबाईचे कर्णबधिर मुलांच्या प्रशिक्षणाच्या क्षेत्रात अग्रण्य नाव होते. त्यांना बोलवण्यासाठी सौ. शुभदाताईचे नाव पुढे आले. शुभदाताई त्यांच्या पटृशिष्ट्या होत्या. मालतीबाईकडे गेलो व त्यांना या उद्घाटनाच्या कार्यक्रमाचे निमंत्रण दिले. या कार्यक्रमात मालतीबाईच्या परिचय करून देण्याचे काम शुभदाताईनी केले. तेव्हापासून ते शुभदाताई जाईपर्यंत आमचा त्यांच्याशी सतत संपर्क राहिला. त्यांचे मार्गदर्शन लाभले असे म्हणणेही चुकीचे ठरणार नाही.

शुभदाताईना मी म्हणजे डॉ. वाचासुंदर हे कर्णबधिर मुलांच्या प्रशिक्षणामध्ये सहभाग घेत आहेत, पुढाकार घेत आहेत याबद्दल खूप आनंद वाटे. त्यासाठी त्या माझे नेहमी कौतुक करत. त्यांना वाटे या कार्यक्रमात माझ्यासारखा डॉक्टर आहे म्हणजे कर्णबधिर बालकांचे प्रशिक्षण ही योजना नक्कीच यशस्वी होणार. यामुळे त्यांच्यात आणि माझ्यामध्ये एक अनोख्या स्नेहबंधाचे नाते तयार झाले.

शुभदाताईनी अनेक उपक्रम सुचवले. नुसते सुचवले नाही, तर कार्यवाही करून दाखवली. कमला नेहरू हॉस्पिटलमध्ये लसीकरणासाठी येणाऱ्या बालकांना तपासणे व त्यांची कानाची तपासणी करून मग त्यांची बेरा (कर्णबधिरतत्वाची) करणे हा एक अनोखा व धाडसी उपक्रम त्यांच्यामुळे सुरु झाला असे म्हणावे लागेल. आठवड्यात २ वेळा कमला नेहरू हॉस्पिटलमध्ये कॉकिलआची टीम त्यांच्यासमवेत जाई व बालकांचे स्क्रिनिंग केले जाई. संशयित बालकांची कॉकिलआमध्ये बेरा केली जाई. कमला नेहरू हॉस्पिटलमध्ये सुध्दा काही वेळा ही तपासणी होई. मग या तपासणीमध्ये आढळलेल्या बालकांच्या घरी जाऊन त्यांचा पाठपुरावा केला जाई. यामध्ये सापडलेली वैष्णवी तांबे, आता दहावीत शिक्षण घेत आहे तर तीची आई सौ. भारती तांबे एक नावाजलेली शिक्षिका म्हणून 'स्वरनाद' मध्ये कार्यरत आहे. यावरून हा कार्यक्रम किती मोठ्या उर्जेचा होता हे लक्षात येईल.

कर्णबधिर बालकांची स्थिती माहित करून घेणे, त्यांच्या कुटुंबाची माहिती ठेवणे व त्यांचा विकास कसा होईल ते पाहणे हा देखील त्यांच्या कामाचा गाभा होता. ओम साठे सात महिन्यांचा असतांना तो गवसला. आम्ही त्याचा पाठपुरावा केला तो त्यांच्यामुळेच. पुढे या ओमला यंत्र देणे, इम्प्लांट होणे, पुढील शिक्षण देणे हे सर्व सोपस्कार झाले.

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

३ पिढ्यांसाठी बहिरेपणाचा शाप असलेल्या साठे कुटुंबातील ओम आज दहावीचे शिक्षण घेत आहे, बोलत आहे हे सगळे होण्यास शुभदाताईच कारणीभूत आहेत. अशाप्रकारे अनेक कर्णबधिर मुलांच्या आणि त्यांच्या कुटुंबात त्यांनी आनंद पसरवला.

ओम साठेची आत्या हेमा जी कर्णबधिर आहे, तिचे शिक्षण झाल्यावर तिला आपल्या कॉकिलआचा DECSE (HI) हा कोर्स करायला लावला. त्यात यश संपादन केल्यावर तिच्या घरी वारंवार जाऊन, घरच्यांचा विरोध नष्ट करून तिला स्वरनादमध्ये शिक्षिका म्हणून काम करण्यास प्रोत्साहित करणे हे जोशीबाईचे काम म्हणजे खरोखरच 'मास्टर स्ट्रोक' म्हणावयास हवा. आज हेमा 'स्वरनाद' मध्ये आपल्या सारख्याच कर्णबधिर मुलांना शिकवण्याचे काम करताना बघून खरेच जोशीबाईना सलाम करावासा वाटतो.

याखेरीज देखील जोशी बाईंनी कॉकिलआसाठी बरेच काही केले. त्यात सगळ्यात महत्त्वाचे म्हणजे तत्कालीन मुख्यमंत्री मा. देवेंद्रजी फडणवीस यांच्याशी घालून दिलेली भेट. देवेंद्रजींच्या या भेटीमुळे आपल्याला पुणे महानगरपालिकेकडून सध्याची स्वरनादची जागा मिळू शकली. कोथरुड मधील बिंदुमाधव ठाकरे दवाखान्यावरील ४ मजल्याच्या प्रशस्त जागेत स्वरनादचे काम चालू आहे. त्यात शुभदाताईचा मोलाचा वाटा आहे. याशिवाय बँक ऑफ महाराष्ट्र आणि इतर अनेक देणगीदारांना त्यांनी कॉकिलआशी जोडून भरीव मदत मिळवून दिली. कॉकिलआला कोठून मदत मिळेल याबाबत त्या सतत दक्ष असत. शाळांमध्ये वृत्तपत्रातील कात्रांचे प्रदर्शन भरवणे, मुलांना व शाळेतील शिक्षकांना कर्णबधिरांच्या समस्येबाबत या माध्यमांतून जागृत करणे हा त्यांचा आवडता छंद होता. या वयातही तरुणांना लाजवेल अशा उत्साहाने त्या हे काम अगदी मनापासून करत असत. खूप मान्यवरांनी त्यांचे हे काम बघितले आहे, नावाजले आहे. त्यांच्या शेवटच्या काही शिविरात त्यांच्या मदतीसाठी स्वरनादमधील काही शिक्षिका गेल्या होत्या. त्यांच्यासाठी हा एक चांगला वस्तुपाठच झाला. त्या शिक्षिकांना या प्रदर्शनात सहभागी झाल्यामुळे एक नवी दृष्टी मिळाली ती केवळ शुभदाताईमुळेच.

कर्णबधिरांना शिकवणाच्या शिक्षिकांकडे त्यांचे विशेष लक्ष असे. निवृत्तीनंतरदेखील त्या या कामात कशा राहतील याच्याकडे त्यांचे लक्ष असे. या निमित्ताने देखील अशा अनेक शिक्षिकांना त्यांनी कॉकिलआशी जोडून दिले. उन्हाळी वर्गाचा कार्यक्रम शुभदाताईना खूप आवडत असे. त्यामध्ये त्यांचा नेहमी सहभाग असे. एप्रिल-मे च्या सुट्टीमध्ये गेली काही वर्षे आपण कर्णबधिर मुलांसाठी विशेष प्रशिक्षण वर्ग चालवतो. त्यासाठी शिक्षिका उपलब्ध करून देण्यामध्ये शुभदाताईचा सहभाग मौलिक असे.

असंख्य आठवणी, असंख्य कार्यक्रम, सतत प्रेरणादायी, सतत उत्साही असे व्यक्तिमत्त्व आपल्यातून गेले आहे. कॉकिलआच्या टीममध्ये त्यांची सतत आठवण राहणे हे अनिवार्य आहे. त्यांचे ध्येय असलेले कर्णबधिर बालकांचे प्रशिक्षण हे काम यशस्वीपणे पुढे नेण्याचा संकल्प करू या. हीच त्यांना खरी श्रद्धांजली ठरेल.

डॉ. अविनाश वाचासुंदर
कान, नाक, घसा तज्ज्ञ

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

६ | कॉकिलआ वार्ता

शुभदाताई एक साक्षात् स्फुर्तीस्थान

काम करत असतांना काही व्यक्ति ह्या इतक्या जवळच्या होतात की त्या आपल्या घरातीलच कुणीतरी आहे असे वाटू लागते. त्यातीलच एक म्हणजे शुभदा जोशी मँडम. जोशी मँडमना देवाझा झाल्याचे कानी आल्यावर विश्वासच बसत नव्हता.

अरे ४ दिवसांपूर्वीच तर मी त्यांना त्यांच्या घरी सोडून आले होते. त्यादिवशी त्या थोड्या थकलेल्या वाटल्या, पण उत्साह मात्र नेहमीचाच. खूप बोलत होत्या, शाळेबद्दल, इतर कामांबद्दल आणि थोडेसे स्वतःबद्दल. तसेच माझ्या घरातील चौकशीही करत होत्या, मुलगी कशी आहे? जावई कसा आहे? मुलाचे कॉलेज सुरु झाले का? वगैरे. त्याक्षणी मनात सुद्धा आले नाही की याभेटीनंतर मी त्यांच्याशी बोलू शकणार नाही. जोशीमँडमना मी प्रथम कधी भेटले हा खरंतर कधी विचारच केला नाही. कारण अगदी लहानपणापासूनच त्या मला ओळखत आहेत, अशी आमची गट्टी होती. खरंतर कमला नेहरू दवाखान्यातील कर्णबधिर बालकांना शोधण्याच्या उपक्रमापासून आम्ही जास्त ओळखीच्या झालो. कोणतही काम हातात घेतले की ते पूर्णत्वास न्यायचेच असा त्यांचा स्वभाव होता. तसेच कधीही कुठल्याही परिस्थितीची काहीही तक्रार करायची नाही, असेल तसे निभवायचे अशा प्रकाराने त्या काम करायच्या. २००९ ते २००८ पर्यंत त्या आमच्यासोबत खूप वेळा शिबिराला आल्या.

कोकणात, बारामती, इंदापूर, अहमदनगर अशा किंतीतरी शिबिराला त्या येत असत. प्रत्येक वेळेला म्हणत, आपण आपलं काम करत राहायचे, यश देणे न देणे त्याच्या हाती म्हणजेच परमेश्वराच्या हाती आहे. प्रत्येक मिटिंगच्या वेळेला त्यांच्या डोक्यात नवनवीन कल्पना असत. त्या कल्पना प्रथमत: आपल्याला जमतील की नाही याबद्दल साशंकता आमच्या मनामध्ये असे, पण ते कसे बरोबर आहे ते त्या आपल्या शैलीने समजावून सांगत. स्वरनादच्या प्रत्येक वर्षीच्या स्नेहसंमेलनात त्यांच्याकडून नवीन पाहुणा आमच्यासोबत जोडला जाई.

आमच्या पुस्तकांची माहिती सगळीकडे व्हावी ही त्यांची तळमळ असे. त्यामुळे त्यांच्या प्रदर्शनात त्या आमचे, “होय ! प्रत्येक कर्णबधिर मूल बोलेल”, हे पुस्तक ठेवत असत. हे पुस्तक कानडीतून व्हावे ही त्यांची इच्छा होती. त्यासाठी त्यांनी धारवाडचे श्री. यार्दीसरांबरोबर चर्चा केली व यार्दीसरांनी श्री. रवी जोशी यांना आमचे पुस्तक कानडीत अनुवादित करावे म्हणून विनंती केली. श्रीयुत जोशींनीसुद्धा खूप आनंदाने ही जबाबदारी स्विकारली. आता एप्रिलमध्ये खरे तर धारवाडला त्या पुस्तकाच्या संदर्भात मी, डॉ. वाचासुंदर व जोशीमँडम जाणार होतो. त्यांची ही इच्छा अपूर्णच राहिली. शेवटची एक दोनच प्रकरणे बाकी होती. हे पुस्तक सर्व प्रादेशिक

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA
भाषांत व्हावे असे त्यांचे स्वप्न होते.

‘स्वरनाद’ ही त्यांची स्वप्नातील शाळा होती. ती सत्यात उतरल्याचे बघून त्यांना खूप आनंद होई. कर्णबधिर मुलगा असो मुलगी त्यांच्या अडचणी सोडवणे त्यांना मदत करणे एवढेच त्यांचे ध्येय होते. ह्या ध्येय वेड्या जोशी मँडमना आमचे शतशः वंदन.

त्यांच्या आत्म्यास शांती लाभो.

सौ. रक्षा देशपांडे
संचालिका, वाचा भाषा प्रशिक्षण केंद्र

वृत्तपत्रांतील कात्रणांच्या माध्यमांतून ज्ञानार्जन

शुभदा जोशी यांचा अनोखा छंद; प्रदर्शनांना प्रतिसाद

पुणे, ता. १
पुणे, ता. १ : वर्तमानपत्रांतून
विविध विषयांचे ज्ञान दररोज वाचकांना
शुभदा जोशी होत असते. हे ज्ञान कर्णबधिर विद्यार्थ्यांना व्हावे व त्यांच्यामध्ये वाचनाची गोडी निर्माण व्हावी, यासाठी पंचाहत्तरीतल्या शुभदा जोशी यांनी वर्तमान पत्रांची कात्रणे जमविण्याचा अनोखा छंद जोपासला आहे. या कात्रणांची किमया साधत त्यांनी आतापर्यंत शंभराहून अधिक प्रदर्शने भरविली आहेत.

वर्तमानपत्रांतून छापून आलेली विविध सदरे, छायाचित्रे व बातम्यांच्या कात्रणांचे संकलन त्या गेल्या अनेक वर्षांपासून करीत आहे. त्यांच्याकडे विविध विषयांवरील आठशहून अधिक कात्रणांच्या फाइल्स आहेत. पुण्याची क्षितिजे, बालमित्र, मैत्रीण, अशा सदरांसह पौराणिक कथा, पर्यावरणाचे महत्त्व,

सर्पिमित्रांचा इतिहास, जंगल सफारी अशा विविध विषयांची कात्रणे त्यांनी जमा केली आहेत. एखाद्या विषयाची माहिती घ्यायची असेल, अथवा दुर्मिळ छायाचित्रे पाहायची असतील. तर हा संग्रह आवर्जून पाहवा. या छंदासाठी मंगला सोनार, पूजा इंदोरीकर, ऋजुता पितळे यांचे सहकार्य लाभत असल्याचे जोशी यांनी सांगितले.

जोशी म्हणाल्या, ‘मी कर्णबधिर मुलंना शिकवीत असताना चित्रांचा वापर करीत असे. कारण चित्रांतून त्यांना विषयांचे आकलन तत्काळ होते. मुलंचा बौद्धिक विकास होण्यासाठी चित्रांचा उपयोग होतो. त्यातूनच मला कात्रणे जमा करण्याची कल्पना सुचली. या कात्रणांचा सामान्य मुलंनादेखील उपयोग होत असल्याचे माझ्या लक्षात आले. ज्ञान देण्याच्या उद्देशानेच मी हा छंदा जोपासला असून, तालुकास्तरावरील शाळांमध्ये भरविलेल्या प्रदर्शनांना चांगला प्रतिसाद मिळत आहे.’’

प्रार्थना

प्रार्थना हा शब्दच प्रार्थनीय आहे. प्रार्थनेला प्रत्येक धर्मात महत्वाचे स्थान आहे. मंदीर, मशीद, चर्च कोणतेही धार्मिक स्थळ असो तिथे प्रार्थना होतेच. हिंदू धर्मात प्रत्येक वाराला देवाचे नाव आहे. सोमवार शंकराचा किंवा महादेवाचा, मंगळवार, शुक्रवार देवीचा, बुधवार विडुलाचा, रविवारी ख्रिश्चन लोक चर्चमध्ये जातात, शुक्रवार मुस्लिम लोकांचा मशीदीत जाण्याचा वार. हे झाले धार्मिक चिंतन, चर्चा. प्रत्येकाला आपण देवाला आळवावे असे वाटते. त्याचा अर्थ गाण्यातून, मोठ्यांदा आळवावे असे वाटते. मनातल्या मनात रात्री झोपताना नमस्कार करावा असे वाटते. दिवसभरात जे जे झाले ते देवाला सांगावे नंतर झोपी जावे. ज्या ज्या चांगल्या वाईट गोष्टी माझ्याकडून झाल्या असतील त्या परमेश्वरा तू पहा, मला सुबुद्धी दे असे विचार मनात येतात.

एकंदर आपल्यावरती कोणीतरी व्यक्ती आहे, शक्ती आहे, ती आपले सरंक्षण करते म्हणून मनाची धडपड असते. हा झाला मानव धर्माचा स्वभाव. यात उपासनेला, स्तोत्राला, प्रार्थनेला, चिंतनाला, विचाराला महत्व आहे. आस्तिक असो नास्तिक असो. आपल्या हातात काही नाही जे घडणार आहे ते घडणार आहे. परंतु प्रार्थनेचे महत्त्व सर्वाना आहेच आहे. प्रार्थना ही शाळेत म्हटली जाते. ती सामुदायिक प्रार्थना होतेच. सर्व मुले, विद्यार्थी मोठ्या आवाजात खुल्या मनाने प्रार्थना म्हणतात. ती सर्वांच्या कानावर पडते.

विशेष शाळांतून प्रार्थना म्हटली जाते. अंधांच्या शाळांत अंधांना दिसत नाही परंतु त्यांना ऐकू येते. त्यामुळे त्यांची सुरावर प्रार्थना होते. पेटी, तबला यांची साथ असते. मतिमंदांच्या शाळांतून प्रार्थना म्हटली जाते. शिक्षिका मुलांच्या जवळ जाऊन म्हणवूनच घेतात. नाद, लय त्यांना थोडीफार कळते, म्हणू शकतात, गाऊ शकतात. कर्णबद्धिरांच्या शाळेत मुलांच्या कानावरच प्रार्थना पडत नाही. शिक्षिका त्यांच्या समोर मोठ्या अक्षरात लिहिलेला तक्ता ठेवतात. त्या तक्त्यावरून शिक्षिका एका एका ओळीवरून पट्टी फिरवतात. आता ही ओळ चालू आहे हे विद्यार्थ्यांना कळते. ती प्रार्थना म्हणण्याचा प्रयत्न ते करतात. परंतु बोलणे सर्वाना समजत नाही.

पेटी, तबला गायक असा संच समोर असतो. सर्वांच्या मनात प्रार्थनेचे विचार असतात. छापील मजकूर समजण्याचा प्रयत्न करतात. हात जोडतात. अर्थ थोडाफार कळतो परंतु भाषा सतत कानावर पडत नाही. त्यामुळे त्याचा आनंद त्यांना मिळत

नाही. गणपती, देवी, देशाची प्रार्थना म्हणतात परंतु वारंवार म्हटल्याने पाठ होते. थोडाफार आनंद मिळतो, अर्थ कळतो परंतु या प्रार्थना गीताचा श्रवणयंत्राद्वारे ऐकविण्याचा प्रयत्न करतात. जीवनात जी भयाण शांतता नांदत असते. त्यात फरक पडायला लागतो. आवाजाच्या दुनियेत प्रवेश करण्याचा प्रयत्न असतो. त्याचा आनंद मिळावा म्हणून कै. मालतीताई जोशींनी एक काव्य केले. ती प्रार्थना कर्णबधिर शाळेत सुरु झाली.

वि. रा. रुईंया मूकबधिर विद्यालयात रोज कर्णबधिर विद्यार्थी ती प्रार्थना म्हणतात. शाळेत सभागृहात सर्व विद्यार्थी ओळीने उभे राहतात. हात जोडतात. शाळेतील शिक्षिका त्या प्रार्थनेच्या ओळीवरून पट्टी फिरवतात. विद्यार्थी लक्षपूर्वक त्या ओळी पाहतात. ठेक्यावर प्रार्थना म्हणतात. ती प्रार्थना अशी,

शाळा मातेस प्रणाम

प्रणाम आमुचे तुला, आमुचे प्रणाम घे हे तुला

शाळा माता तू ग आमुची माऊली गमसी आम्हांस साची

शिकविशी भाषा आम्हां बहिन्या मुला

खेळ मात्रेचे कितीक देशी, विविध वस्तू तर किती पुरविशी

रमविशी आमुच्या मना शतशः

प्रणाम आमुचे तुला, आमुचे प्रणाम घे हे तुला

साधन नसता मधुर हासूनि गोड बोलसी धीर देऊनी

सुखविसी आम्हां मुला माऊली

भेदभाव मुला माहित नाही तुला, जाती धर्म तर ठाऊक नाही

सद्भावाची आगळी माऊली

माऊली असशी आमुची, मूकबालका हसरि करिशी

धन्यवाद घे तुला आमुचे प्रणाम शतशः तुला ज्येष्ठ माते

ज्ञानगंगे मातेहुनहि श्रेष्ठ तेच गे

पावन करिशी आम्हां बहिन्या मुला

प्रणाम आमुचे तुला

कवयित्रि कै. मालतीताई जोशी

- शुभदा जोशी

Your generosity can make a deaf child speak

Your Contribution can be directly sent to :

"Cochlea Pune for Hearing and Speech"

FCRA Reg No. : 083930399
PAN No : AAATC 5056E
Bank : Bank of Maharashtra
Branch : Shivajinagar, Pune
A/C No : 60040230428
IFSC Code : MAHB 0001150
MICR Code : 411014041

GOA

• 'स्वरनाद', कर्णधिर बालकांची
पूर्व-प्राथमिक शाळा

अनघा, प्लॉट नं. १५, पीडीए कॉलनी,
परवरी, बार्डेश गोवा - ४०३५२९
फोन नं. : ९६२३७०९०२०

'Swaranaad' 'Preschool
for Hearing Impaired Children

Anagha, Plot No. 15, PDA Colony,
Parvari, Bardesh Goa - 403521
Ph No. : 9623701020

• श्री शारदा ग्रंथ प्रसारक संस्था

एफ ४, पहिला मजला, पै हाऊस सदन,
फोंडा, गोवा - ४०३४०९
फोन नं. : ९६२३७०९०२०

**Shree Sharada Grantha Prasarak
Sanstha**

F 4, First Floor, Pai House Sadan,
Fonda, Goa - 403401
Ph No. : 9623701020

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
मार्गसनी - ता. वेल्हा

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
ता. भोर

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
डॉ. मनोहर डोळे फाऊंडेशन
नारायणगांव

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
पहिला मजला, डॉ. तोडकर हॉस्पिटल
मंचर - ता. खेड

• वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
डॉ. गांगुडे क्लिनिक,
अ/१/२ श्रुती अपार्टमेंट,
केळसकर नाका, ता. दापोली
जि. रत्नागिरी

Pune Phone no - 020-25519099

Email : cochlea_pune@yahoo.co.in

Our Centers

**कॉविलआ पुणे फॉर
हिअरिंग अँण्ड स्पीच**
१६१-अ, मोदी बाग, गणेशखिंड रोड,
शिवसागर सोसायटी,
म्हसोबागेट जवळ, भारत पेट्रोलपंपाशेजारी,
शिवाजीनगर, पुणे - ४११ ०१६.
फोन नं: ०२०-२५५११०९९
वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
मोरया मल्टीस्पेशलिटी हॉस्पिटल
पिंपरी चिंचवड लिंक रोड,
शेवटच्या पी. एम. टी. बसस्टॉप समोर
चिंचवडगांव, पुणे- ४११ ०३३.
फोन नं: ९८२२६७९८४०
वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
एकात्मिक बाल विकास केंद्र
(जि.प. च्या संयुक्तिक विद्यमाने)
राजगुरुनगर, खेड
वाचा-भाषा प्रशिक्षण केंद्र
वाय.सी.एम. हॉस्पिटल
(पिंपरी चिंचवड पालिका च्या
संयुक्त विद्यमाने) पिंपरी

**COCHLEA PUNE FOR
HEARING & SPEECH**
161-A, Modi Baug,
Ganesh khind rd,
Shivsagar Society
Near Mhasoba Gate,
Near Bharat Petrol pump,
Shivajinagar,Pune-411016
Phone no-020-25519099

SPEECH THERAPY CENTRE
Moraya Multispeciality Hospital
Pimpri Chinchwad Link road
Opp.PMT last Bustop
Chinchwadgaon,
Pune-411033.
Phone no-9822671840

SPEECH THERAPY CENTRE
Integrated Child Development
Centre
(in collaboration with Z P Pune),
Rajgurunagar, KHED

SPEECH THERAPY CENTRE
YCM hospital
(in collaboration with Pimpri
Chinchwad Corporation)
PIMPRI

“SWARANAAD”

Multidimensional Disability Rehabilitation &
Comprehensive Development Center
for Hearing Impaired Children
Bindu Madhav Thakarey
Hospital, infront of Gosavi Wasti,
Paschimanagari, Happy Colony Road,
Kothrud, Pune 411038
Contact No : 8446020450

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

कात्रण संदर्भात चर्चा करताना विद्यार्थ्यांसमवेत कै. सौ. शुभदाताई जोशी

एस. एन. डी. टी. कन्याशाळेतील विद्यार्थीनींसोबत कै. सौ. शुभदाताई जोशी

COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA COCHLEA WARTA

Published and Posted on 10th April 2021
Posted at Model Colony PSO Pune 411016
on 10th of each month

RNI No : MAHBIL/2013/59067
SDM/PUNE/SR/21/2015
Postal Registered no : PCW/195/2017-2019

आंतरराष्ट्रीय मंडिसरी मंडळाचे कृ. प्रभिला बेडेकर बालक मंदीर व जाता विकास केंद्रातके कृ. शुभदाताईचा २०१६-२०१७ च्या वार्षिक स्नेहसंगत सलकार करताना

Address :

To,